

NR 65/2015

**POLACY O BEZPIECZEŃSTWIE
W KRAJU I W MIEJSCU ZAMIESZKANIA**

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku 9 stycznia 2015 roku

Fundacja Centrum Badania Opinii Społecznej
ul. Świętojerska 5/7, 00-236 Warszawa
e-mail: sekretariat@cbos.pl; info@cbos.pl
<http://www.cbos.pl>
(48 22) 629 35 69

Od ponad dwudziestu lat pytamy o to, czy Polska jest krajem bezpiecznym, oraz o subiektywne poczucie zagrożenia przestępczością i doświadczenia tego typu zdarzeń. W kwietniu¹ ponownie podjęliśmy tę problematykę.

OPINIE O BEZPIECZEŃSTWIE PUBLICZNYM

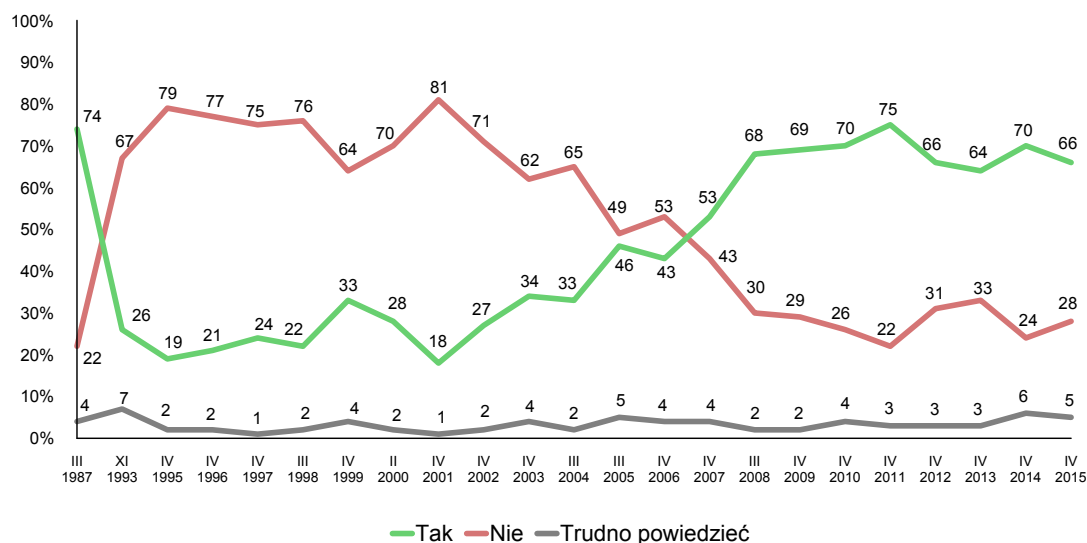
W ostatnich piętnastu latach opinie o Polsce w kontekście bezpieczeństwa diametralnie się zmieniły. W latach dziewięćdziesiątych zdecydowana większość respondentów wypowiadała się krytycznie na ten temat, ale od roku 2001 ich odsetek systematycznie i znacząco spadał. W roku 2007 proporcje odwróciły się, a odsetki badanych pozytywnie i negatywnie oceniających bezpieczeństwo publiczne ustabilizowały się. W kwietniu dwie trzecie respondentów (66%) stwierdziło, że Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie, natomiast więcej niż co czwarty (28%) był przeciwnego zdania.

Bardziej krytycznie o bezpieczeństwie publicznym wypowiadają się mieszkańcy mniejszych miejscowości niż dużych miast (powyżej 100 tys. mieszkańców). Ponadto poglądy na ten temat silnie różnicuje ocena własnych warunków materialnych. Niemal połowa badanych oceniających swoją sytuację materialną jako złą (45%) jest krytyczna w ocenie bezpieczeństwa w Polsce, natomiast wśród najlepiej sytuowanych tylko co piąty (20%). Odsetek respondentów skłonnych określić Polskę mianem bezpiecznej rośnie także wraz z ich wykształceniem (zob. tabele aneksowe).

---

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (299) przeprowadzono metodą wywiadów bezpośrednich (face-to-face) wspomaganym komputerowo (CAPI) w dniach 16–22 kwietnia 2015 roku na liczącej 1027 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. CZY, PANA(I) ZDANIEM, POLSKA JEST KRAJEM, W KTÓRYM ŻYJE SIĘ BEZPIECZNIE?

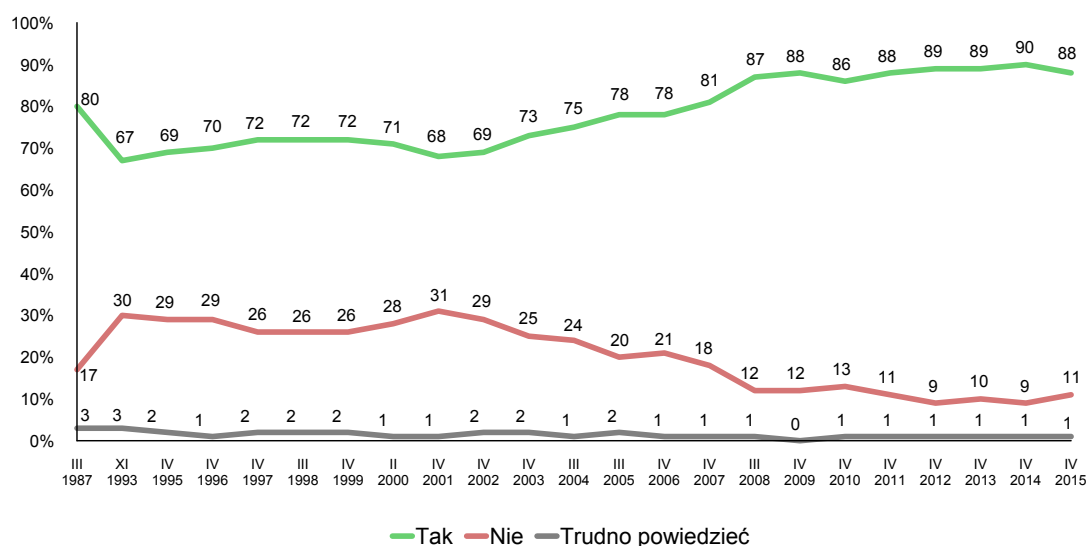
BEZPIECZEŃSTWO W MIEJSCU ZAMIESZKANIA

W stosunku do lat dziewięćdziesiątych znacząco poprawiły się także opinie o bezpieczeństwie w miejscu zamieszkania. Od roku 2008 mniej więcej 9 na 10 Polaków deklaruje, że ich okolicę można nazwać bezpieczną i spokojną (w kwietniu br. 88%), ale 1 na 10 nie czuje się w swojej miejscowości bezpiecznie (obecnie 11%).

Najbezpieczniej czują się mieszkańcy wsi (tylko 5% nie określa swojej okolicy mianem bezpiecznej i spokojnej). W miastach kilkakrotnie wyższy odsetek badanych uważa, że w ich miejscowościach jest niebezpiecznie. W przypadku mieszkańców wsi widać największe rozbieżności między opiniami o bezpieczeństwie w kraju i we własnej miejscowości. Czując się bezpiecznie w swoim miejscu zamieszkania, stosunkowo często mają oni jednak odmienną opinię generalnie o sytuacji w kraju.

Dość duże znaczenie dla poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania ma sytuacja materialna respondentów. Badani zadowoleni ze swoich warunków materialnych mieszkają w miejscach, które tylko nieliczni określają jako niebezpieczne. Osoby w najtrudniejszej sytuacji znacznie częściej uważają, że ich miejsca zamieszkania nie można określić mianem bezpiecznego (20%), ale także w tej grupie większość wypowiada się na ten temat pozytywnie (77%). Jako bezpieczne swoje miejscowości częściej określają badani z wykształceniem przynajmniej średnim (zob. tabele aneksowe).

RYŚ. 2. CZY MIEJSCE, W KTÓRYM PAN(I) MIESZKA, MOŻNA NAZWAĆ BEZPIECZNYM I SPOKOJNYM?

BEZPIECZEŃSTWO OSOBISTE A BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE

Ocena najbliższej okolicy pod względem bezpieczeństwa wyraźnie wpływa na opinię o bezpieczeństwie publicznym. Zdecydowana większość badanych uważających, że ich miejsce zamieszkania nie jest bezpieczne i spokojne (69%), nie zgadza się z opinią, że Polskę można nazwać krajem bezpiecznym. Równocześnie niemal trzy czwarte badanych czujących się w swojej okolicy bezpiecznie (72%) twierdzi, że generalnie Polskę można określić jako kraj bezpieczny, a tylko niespełna co czwarty (23%) jest przeciwnego zdania.

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?	Odpowiedzi badanych określających swoją okolicę jako miejsce:	
	bezpieczne	niebezpieczne
	w procentach	
Tak	72	27
Nie	23	69
Trudno powiedzieć	5	4

Istotne statystycznie $\Phi=0,33$

Można zatem wyznaczyć dwa typy respondentów krytycznie wypowiadających się o bezpieczeństwie Polski. Mniej więcej co czwarty mieszka w miejscu, w którym nie czuje się bezpiecznie, więc konsekwentnie odrzuca określenie Polski jako kraju bezpiecznego.

Jednak większość osób uważających, że Polska nie jest bezpiecznym krajem, to badani określający swoje okolice jako miejsca spokojne. Z czego może wynikać rozbieżność w ich ocenach?

Opinie na temat bezpieczeństwa publicznego mogą wiązać się z zaufaniem do państwa i poszczególnych instytucji w kwestii radzenia sobie z problemem przestępczości. Jako jeden ze wskaźników opinii o sprawności instytucji państwa można potraktować poglądy na temat funkcjonowania demokracji w naszym kraju. Osoby niezadowolone z funkcjonowania demokracji zdecydowanie częściej wypowiadają się krytycznie o bezpieczeństwie publicznym (41% z nich uważa, że Polska nie jest krajem bezpiecznym, 55% ma odmienne zdanie) niż badani zadowoleni z obecnego systemu (odpowiednio 17% i 80%).

Tabela 2

Czy, Pana(i) zdaniem, Polska jest krajem, w którym żyje się bezpiecznie?	Odpowiedzi badanych:	
	zadowolonych z funkcjonowania demokracji	niezadowolonych z funkcjonowania demokracji
	w procentach	
Tak	80	55
Nie	17	41
Trudno powiedzieć	3	4

Istotne statystycznie $\Phi=0,35$

Analizując profil badanych krytycznie wypowiadających się o bezpieczeństwie publicznym można stwierdzić, że niemal połowa spośród tych, którzy czują się bezpiecznie w najbliższej okolicy, ale mają krytyczną opinię na temat poziomu bezpieczeństwa publicznego, to mieszkańcy wsi. Wiąże się to prawdopodobnie z przekonaniem o wysokiej przestępczości w miastach. Zainteresowanie mediów jej przejawami może kreować obraz państwa, w którym zagrożenie przestępczością jest wysokie.

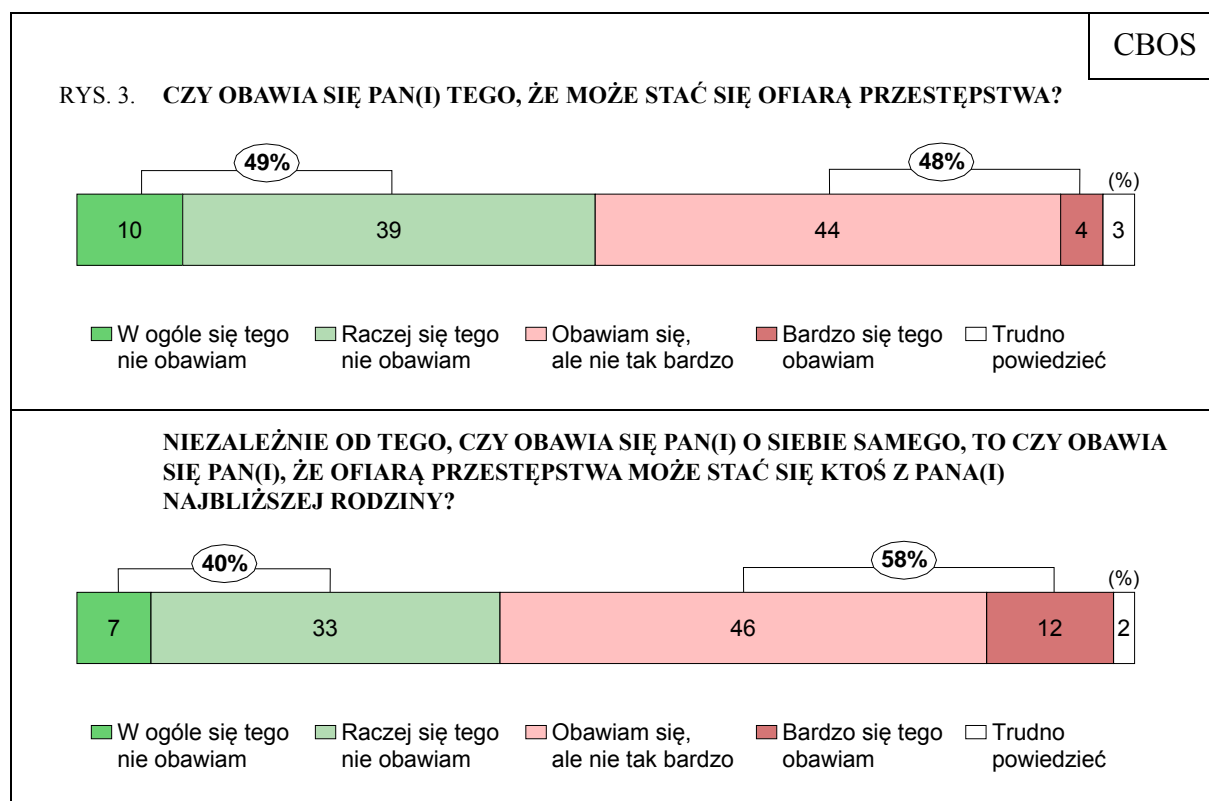
Tabela 3

Miejsce zamieszkania	Odsetki badanych uważających, że Polska nie jest krajem bezpiecznym wśród:	
	żyjących w bezpiecznej okolicy	żyjących w niebezpiecznej okolicy
	w procentach	
wieś	48	20
miasto do 19 999	16	19
20 000 – 99 999	18	32
100 000 – 499 999	13	18
500 000 i więcej mieszkańców	6	11

POCZUCIE ZAGROŻENIA PRZESTĘPCZOŚCIĄ

Mniej więcej połowa badanych czuje się osobiście zagrożona przestępczością (48%), ale tylko nieliczni czują silne obawy (4%). Nieco częściej ankietowani obawiają się o bezpieczeństwo swoich najbliższych (58%).

Co ciekawe, w przypadku subiektywnego poczucia zagrożenia przestępczością – przeciwnie niż przy opiniach o bezpieczeństwie w miejscu zamieszkania – wielkość miejscowości nie ma znaczenia. Istotna jest natomiast płeć. Kobiety częściej niż mężczyźni obawiają się, że mogą stać się ofiarami przestępstw. Natomiast najmłodszy respondent najrzadziej czuje niepokój o swoje bezpieczeństwo (zob. tabele aneksowe).

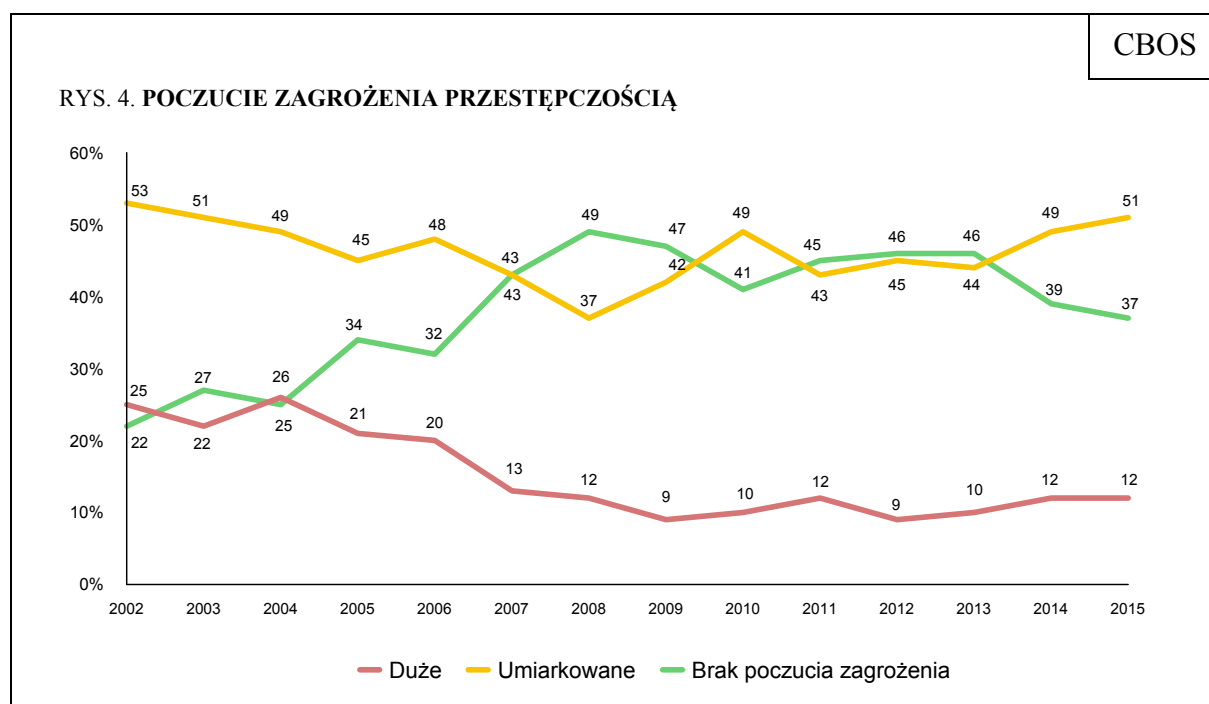

Od połowy lat dziewięćdziesiątych do 2013 roku obserwowaliśmy głównie tendencję spadkową odsetka badanych wyrażających obawy, że staną się ofiarą przestępstwa. W ostatnich latach odnotowaliśmy jednak znaczący wzrost liczebności tej grupy, który nieco zaskakuje w kontekście wcześniej prezentowanych wskaźników.

Biorąc pod uwagę odpowiedzi na oba powyższe pytania, stworzyliśmy wskaźnik poczucia zagrożenia przestępczością. Niemal dwie piąte badanych (37%) nie odczuwa zagrożenia ani dla siebie, ani dla najbliższej rodziny. Połowa respondentów (51%) w co najmniej jednym pytaniu zadeklarowała umiarkowany lęk, nie wyrażając jednocześnie większych obaw. Relatywnie niewielu badanych (12%) ma duże poczucie zagrożenia przestępczością (w przynajmniej jednym pytaniu wybrali odpowiedź „bardzo się obawiam”). W porównaniu z zeszłym rokiem zmniejszył się odsetek badanych, którzy w ogóle nie odczuwają zagrożenia, liczniejsi są natomiast deklarujący umiarkowane obawy.

Co trzeci badany krytycznie wypowiadający się na temat poziomu bezpieczeństwa w swojej miejscowości charakteryzuje się dużym poczuciem zagrożeniem przestępczością (36%). Niemal połowa (46%) deklaruje umiarkowany strach.

Tabela 6

Poczucie zagrożenia przestępczością	Badani określający swoją okolicę jako miejsce:	
	bezpieczne	niebezpieczne
	w procentach	
Duże	9	36
Umiarkowane	52	46
Brak poczucia zagrożenia	39	18

OSOBISTE DOŚWIADCZENIA

Mniej więcej co szósty Polak (17%) w ostatnich pięciu latach stał się ofiarą kradzieży. U co dziesiątego (10%) dokonano włamania do domu, mieszkania, domku letniskowego itp. Czterech na stu badanych (4%) zostało pobitych, a dwóch na sto (2%) napadniętych i obrabowanych. Co dwudziesty respondent (5%) przyznał, że stał się ofiarą innego przestępstwa. Ankietowani dopytywani o te przestępstwa najczęściej twierdzili, że byli ofiarami aktów wandalizmu dokonanych na ich własności prywatnej, ofiarami przestępstw dokonanych przez internet (hakerstwa, copyright trolling, wyłudzeń przez internet), napaści, ale bez uszczerbku na zdrowiu fizycznym (m.in. grózb, zastraszania), lub ofiarami oszustw finansowych. Pojawiły się także osoby poszkodowane przez pracodawcę (m.in. mobbing, niewypłacenie należnego wynagrodzenia) oraz ofiary stalkingu.

Najrzadziej ofiarami przestępstw są mieszkańcy wsi (18%), niemal dwukrotnie częściej mieszkańcy miast powyżej 20 tys. mieszkańców. Zależność między strachem przed stanieniem się ofiarą przestępstwa a takimi doświadczeniami jest jednak dość słaba.

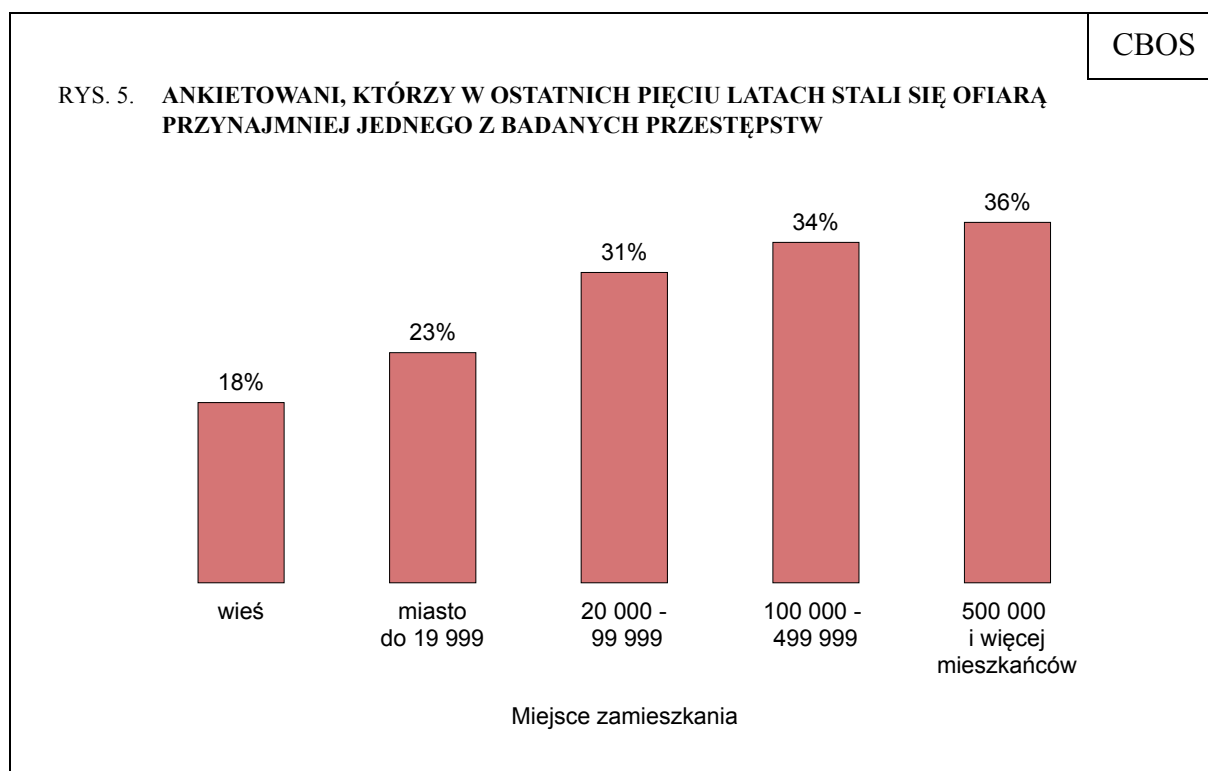

Tabela 7

Czy w ostatnich pięciu latach przydarzyła się Panu(i) któraś z wymienionych niżej sytuacji:	Odsetki odpowiedzi twierdzących (według terminów badań)															
	VI '99	VI '00	IV '02	IV '03	III '04	III '05	X '05	IV '06	IV '07	IV '09	IV '10	IV '11	IV '12	IV '13	IV '14	IV '15
– ukradziono Panu(i) coś	22	19	31	28	29	23	22	26	20	16	19	18	17	15	16	17
– dokonano u Pana(i) włamania (do domu, mieszkania, domku na działce, piwnicy, budynków gospodarczych)	9	8	17	14	17	13	11	16	11	10	10	9	9	8	8	10
– został(a) Pan(i) pobity(a) lub umyślnie zraniony(a)	4	3	5	6	4	5	4	6	5	4	3	3	4	2	3	4
– został(a) Pan(i) napadnięty(a) i obrabowany(a)	4	4	5	5	7	4	3	6	4	3	4	2	4	3	3	2
– stał(a) się Pan(i) ofiarą innego przestępstwa	4	5	7	4	6	5	3	6	5	5	4	4	4	5	6	5

Regularnie analizowane przez nas wskaźniki poczucia bezpieczeństwa i stopnia zagrożenia przestępczością tylko nieznacznie zmieniły się od zeszłego roku. Już od kilku lat opinie o bezpieczeństwie publicznym i w miejscu zamieszkania pozostają stabilne, ze zdecydowaną przewagą ocen pozytywnych nad negatywnymi. Ofiarami przestępstw częściej pada ludność miejska, ale wielkość miejscowości zamieszkania nie wpływa znacząco na bezpośrednie poczucie zagrożenia przestępczością. Co więcej, mieszkańcy miast bardziej pozytywnie niż mieszkańcy wsi oceniają bezpieczeństwo w Polsce.

Opracowała
Katarzyna KOWALCZUK